

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 386/2018-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 20. júna 2018 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Ladislava Orosza a Miroslava Duriša predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Ivanom Husárom, Vojenská 14, Košice, ktorou namieta porušenie základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Košice II sp. zn. 48 Er 3020/2017 z 13. novembra 2017, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 15. decembra 2017 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných

práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 48 Er 3020/2017 z 13. novembra 2017 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

Zo sťažnosti a z príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľ je povinným v exekučnom konaní maloletého [REDAKOVANÉ] a spol. ako oprávnených (ďalej len „oprávnení“) vedenom okresným súdom pod sp. zn. 48 Er 3020/2017.

Oprávnení podali návrh na vykonanie exekúcie na podklade exekučného titulu – rozsudku Okresného súdu Košice I č. k. 11 P 120/2015-550 z 26. septembra 2016.

Proti upovedomeniu o začatí exekúcie podal sťažovateľ námietky, keďže v rozsudku – exekučnom titule *„bola výrokom uvedeného rozsudku uvedená lehota na splatenie dlžného výživného tak, že splatnosť prvej splátky je po právoplatnosti rozsudku“*. Sťažovateľ podal proti predmetnému rozsudku odvolanie, a preto nenadobudol právoplatnosť.

O námietkach rozhodol okresný súd napadnutým uznesením z 13. novembra 2017 tak, že ich zamietol z dôvodu, že *„v prípade odsudzujúcich rozsudkov na plnenie výživného ide o predbežnú vykonateľnosť priamo zo zákona (ust. § 44 CMP)“*.

Sťažovateľ v sťažnosti ďalej uvádza:

„... Účastník konania je povinný akceptovať súdne rozhodnutie a správať sa spôsobom určeným vo výroku rozhodnutia. Na strane druhej uvedenej povinnosti zodpovedá očakávanie účastníka konania, že ak sa správa v súlade s výrokom rozhodnutia súdu nemôže to mať pre neho negatívne dôsledky...“

V nami prejednávanom prípade Okresný súd Košice I v rozsudku spis. značka 11 P/120/2015-550 zo dňa 26. 9. 2016 určil vo výroku svojho rozhodnutia, že prvú splátku dlžného výživného na svoje maloleté deti je sťažovateľ povinný uhradiť po právoplatnosti rozsudku.

Nakoľko sťažovateľ podal voči uvedenému rozsudku odvolanie uvedené rozhodnutie nenadobudlo právoplatnosť a preto sťažovateľ riadiac sa výrokom rozhodnutia súdu nezačal uhrádzať povolené splátky dlžného výživné po doručení tohto rozsudku.

To, že rozsudky na výživné sú v zmysle ust. § 44 CMP predbežne vykonateľné sťažovateľ neskúmal a nemal dôvod skúmať. Uvedenú okolnosť predsa musí poznať v prvom rade súd v zmysle zásady iura novit curia a pre sťažovateľ je záväzný výrok rozsudku aj keby bol výrok právne vadný (v rozpore s právom). Nie sťažovateľ určil splatnosť dlžného výživného okamihom právoplatnosti rozsudku ale urobil tak súd konajúci v predmetnej veci. Voči uvedenému výroku oprávnený ani nepodali odvolanie, teda sami jeho správnosť odvolaním nenamietali.

V tejto súvislosti preto nemožno akceptovať vysvetlenie Okresného súdu Košice II o tom, že rozsudky na výživné sú predbežne vykonateľné, i keď to prípadne súd v rozsudku nevysloví. V nami prejednávanom prípade predsa súd stanovil výrokom aj termín splatnosti prvej splátky dlžného výživného až na čas po právoplatnosti rozsudku. Ak by súčasťou výroku rozsudku Okresného súdu Košice I nebol výrok o splatnosti prvej splátky dlžného výživného platil by záver uvedený v napádanom uznesení ale v nami prejednávanom prípade je situácia odlišná.

... napriek tomu, že sa sťažovateľ správal plne v súlade s obsahom výroku súdu, má to pre neho závažné negatívne dôsledky (stratu výhody splátok, povinnosť úhrady trov exekúcie) čo je v právnom štáte neprijateľné.

... výklad Okresného súdu Košice II, že aj keď súd vo výroku určil splatnosť prvej splátky dlžného výživného na čas po právoplatnosti rozsudku je uvedené rozhodnutie predbežne vykonateľné neguje princíp dôvery účastníkov konania v záväznosť súdnych rozhodnutí, princíp právnej istoty a jedná sa o výklad neakceptovateľný...“

Sťažovateľ na základe uvedených skutočností navrhuje, aby ústavný súd nálezom rozhodol tak, že vysloví porušenie jeho základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 ústavy, podľa čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením okresného súdu z 13. novembra 2017, napadnuté uznesenie okresného súdu zruší a vec mu vráti na ďalšie konanie. Sťažovateľ si zároveň uplatnil úhradu trov konania.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti ide vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať taký návrh, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený posudzovať právne názory všeobecného súdu a preskúmať ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Okresný súd napadnutým uznesením z 13. novembra 2017 zamietol námietky sťažovateľa proti exekúcii. V odôvodnení napadnutého uznesenia v podstatnom uviedol:

„... Konanie o námietkach je sporom o tom, či sa exekúcia začala oprávnene, či boli na podanie návrhu na začatie exekúcie splnené všetky zákonné predpoklady. Exekučný súd môže námietkam povinného proti exekúcii vyhovieť len za predpokladu, že tento vo svojich námietkach preukáže existenciu takých okolností, ktoré spôsobili zánik vymáhaného nároku alebo bránia jeho vymáhateľnosti alebo takých dôvodov, pre ktoré je exekúcia neprípustná. Z predložených námietok povinného súd nezistil žiadne okolnosti, ktoré by spôsobili zánik vymáhanej povinnosti na peňažné plnenie, alebo by bránili jeho vymáhateľnosti. Podkladom tohto exekučného konania (exekučným titulom) je predbežne vykonateľný rozsudok Okresného súdu Košice I v Košiciach, číslo konania 11 P/120/2015-550 zo dňa 26. 09. 2016. Týmto rozsudkom rozhodol súd v konaní o úpravu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom na čas do rozvodu vo výrokoch 2.) až 5.) tak, že otec (povinný) je povinný prispievať na výživu [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] sumou 230 eur mesačne, [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] sumou 180 eur mesačne a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] sumou 130 eur mesačne od 13. 8. 2015 do 01. 07. 2016. Podľa výroku 3.),

dlžné výživné na mal. [REDAKCE] za obdobie od 13. 08. 2015 do 01. 07. 2016 vo výške 1.989,63 eur povolil otcovi splácať v mesačných splátkach po 100 eur mesačne pod následkom straty výhody splátok s tým, že splatnosť prvej splátky je po právoplatnosti rozsudku. Podľa výroku 4.), dlžné výživné na mal. [REDAKCE] za obdobie od 13. 08. 2015 do 01. 07. 2016 vo výške 1.479,29 eur povolil otcovi splácať v mesačných splátkach po 100 eur mesačne pod následkom straty výhody splátok s tým, že splatnosť prvej splátky je po právoplatnosti rozsudku a podľa výroku 5.) rozsudku, dlžné výživné na mal. [REDAKCE] za obdobie od 13. 08. 2015 do 01. 07. 2016 vo výške 847,69 eur povolil otcovi splácať v mesačných splátkach po 100 eur mesačne pod následkom straty výhody splátok s tým, že splatnosť prvej splátky je po právoplatnosti rozsudku.

9. Podľa ust. § 44 Civilného mimosporového poriadku, zák. č. 161/2015 Z. z., rozsudky o výživnom sú vykonateľné doručením.

10. Nová právna úprava v Civilnom sporovom poriadku zaviedla v § 232... legálnu definíciu vykonateľnosti súdneho rozhodnutia, pričom za vykonateľnosť považuje vlastnosť súdneho rozhodnutia ukladajúceho povinnosť plniť, ktorá spočíva v možnosti jeho priamej a bezprostrednej vynútiteľnosti zákonnými prostriedkami. Ak súd uložil v rozsudku povinnosť plniť, rozsudok je v zásade vykonateľný márnym uplynutím lehoty na plnenie, ak nie je ustanovené inak. Lehota na plnenie je tri dni a plynie od právoplatnosti rozsudku. Súd môže v odôvodnených prípadoch určiť dlhšiu lehotu. Výnimkou je rozhodnutie o predbežnej vykonateľnosti rozsudku podľa § 233 CSP..., iný časový okamih vykonateľnosti však môže stanoviť nielen súd, ale môže byť upravený aj zákonom. O takýto prípad ide v § 44 CMP..., kde je zákonom ustanovené, že rozsudky o výživnom sú vykonateľné doručením. Táto úprava tzv. predbežnej vykonateľnosti rozsudkov bola zavedená s prihliadnutím na funkcie vyživovacej povinnosti smerujúce k zabezpečeniu uspokojenia materiálnych potrieb v rodinnoprávnych vzťahoch. V prípade odsudzujúcich rozsudkov na plnenie výživného ide pritom o predbežnú vykonateľnosť priamo zo zákona, v dôsledku čoho je rozsudok v týchto prípadoch predbežne vykonateľný, i keď to prípadne súd v rozsudku nevysloví.

11. Z uvedeného vyplýva, že v súlade s platnou právnou úpravou oprávnení v 1. až 3. rade nekonali predčasne a nepredložili exekučnému súdu na výkon priznaného práva nevykonateľný exekučný titul, ako tvrdí povinný v námietkach proti exekúcii.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti a citované zákonné ustanovenia, súd námietky povinného proti exekúcii zamietol, pretože návrh na vykonanie exekúcie bol podaný dôvodne a súd nezistil, že by po vzniku exekučného titulu nastali okolnosti spôsobujúce zánik vymáhanej povinnosti v celom rozsahu, resp. brániace jeho vymáhateľnosti, či spôsobujúce neprípustnosť exekúcie.“

Z argumentácie okresného súdu v napadnutom uznesení dostatočne vyplýva záver, z akých dôvodov okresný súd zamietol námietky sťažovateľa proti exekúcii. Okresný súd poukázal na to, že rozsudky odsudzujúce na plnenie výživného sú v zmysle § 44 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej len „CMP“) predbežne vykonateľné. Tento právny záver ústavný súd nepovažuje za arbitrárny a ani zjavne neodôvodnený, preto je ústavne udržateľný.

Ústavný súd predovšetkým zohľadnil, že sťažovateľ bol v predmetnom konaní sp. zn. 11 P 120/2015 zastúpený právnym zástupcom, ktorého úlohou bolo poučiť ho o relevantných právnych aspektoch predmetného konania. V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že advokát – ako práva znalá osoba – si musel byť vedomý toho, že rozhodnutia súdov majú dvojakú vlastnosť, a to právoplatnosť a vykonateľnosť. Všeobecným pravidlom je, že rozhodnutie je vykonateľné po jeho právoplatnosti [porovnaj § 232 ods. 2 a 3 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“)]. Existujú však situácie, keď táto následnosť je narušená a rozhodnutie sa stáva vykonateľným pred tým, ako nadobudne právoplatnosť, ide o tzv. predbežnú vykonateľnosť rozhodnutia. K predbežnej vykonateľnosti dochádza rozhodnutím súdu (napr. § 233 CSP) alebo nastáva zo zákona (ex lege) (napr. § 44 CMP). V prejednávanom prípade výrok exekučného titulu bol jednoznačný v tom, že nič nepojednával o vykonateľnosti tohto rozsudku v tom zmysle, že by napr. odkladal jeho predbežnú vykonateľnosť (bez ohľadu na to, či by takýto výrok bol právne možný, pozn.). Z tohto pohľadu výrok exekučného titulu nemohol v sťažovateľovi vyvolať dojem, že nejakým spôsobom modifikuje okamih nadobudnutia jeho vykonateľnosti oproti tomu, ako to vyplýva z § 44 CMP. Preto pri bežnej opatrnosti si sťažovateľ mohol byť vedomý aj ďalšej vlastnosti rozsudku – t. j. jeho vykonateľnosti a aj okamihu, kedy k tejto vykonateľnosti v zmysle § 44 CMP dochádza.

V súvislosti s uvedeným ústavný súd pripomína jednu zo základných zásad práva, ktorou je „*vigilantibus iura scripta sunt*“, teda bdelym patrí právo alebo nech si každý stráži svoje práva, ktorá zdôrazňuje aj vlastné pričinenie na ochranu svojich práv, vyžadujúc, aby aj sťažovateľ sledoval svoje subjektívne práva a robil také kroky, v dôsledku ktorých by nedochádzalo k ich ohrozovaniu a poškodzovaniu (m. m. IV. ÚS 301/07, I. ÚS 1/2013, I. ÚS 213/2013). Primeraná opatrnosť a aj zodpovednosť za stráženie si svojich práv v tomto prípade vyžadovala – obzvlášť pri zastúpení advokátom – aby si sťažovateľ bol vedomý vykonateľnosti ako vlastnosti rozsudkov, okamihu, keď nastáva vykonateľnosť, a tiež aj dôsledkov spojených s vykonateľnosťou rozsudkov.

Na tomto základe ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosť sťažovateľa podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. júna 2018